

REDACTIA
strada Aulic Nr. 1
ABONAMENTUL
Austro-Ungaria:
an 20 cor. pe 1/2
cor; pe 1/4 de an
pe 1 lună 2 cor.
de Duminecă pe an
4 coroane.
România și
statate pe an:
40 franci.
scripse nu se napolază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:
Arad, strada Aulic Nr. 1
INSERTIUNILE:
de un șir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.
Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.

8 August.

O zi mare, zi de înaltă sărbătoare prăznuiesc azi bisericile toate popoarele din Imperăția austro-ungară.

Azi anul 70 împlineste dela nașterea Sa Preabunul nostru Monarch, Regele Francisc Iosif I., și de peste 50 ani de înțeleaptă domnie strălucește în viața noastră bogată și nefericită.

Atunci mulți aceștia în viața omului în viața popoarelor, în atom în veșnicia necuprinsă. Cu toate acestea, mai trainic decât metalul rămâne acest atom și în viața noastră nemărginită, dacă fapte de glorie și de slavă a săvârșit omul în limitele vieții sale vremelnice. Acestea — le găsim în viața seculară a Preabunului nostru Monarch.

Evenimente mari s'au petrecut în acest timp între hotarele monar-

chiei noastre înaintea de izbucnirea revoluției ungherești — Ferdinand V., un tânăr și înțelept, învrăbit fiind cu tatăl său, se lasă de domnie, și în locul său urcă pe tron, în 2 Decembrie 1848, — Majestatea Sa Regele Francisc Iosif I., în vârstă de 18 ani.

Teama întreagă în acest timp se înfruntă, și revoluția ungherească lăptos în toate părțile țării...

Dacă ne gândim la neștrămutata credință și alipire a poporului român față de Imperator și Casa domnitoare, — numai mirare poate fi, dacă Românii ardeleni, comanda marelui viteaz Avram Iancu, se resculară în contra revoluției ungherești și porniră lupta — moarte și viață — întru apărarea tronului și a Dinastiei și pentru eliberarea țării și a libertății poporului.

Nu mai cu ajutorul Românilor și alungarea maghiarilor — revoluțiunea maghiară a săvârșit și s'au strivită: Kossuth să fugă în țări străine, ear generalul său Gey să depună armele la Siria, în 13 August 1849.

De atunci, până în ziua de azi, când adevărat destinele popoarelor noastre sunt puse în mâinile înțeleptului și preabunului nostru Imperator și rege, multe alte evenimente s'au petrecut încă în viața noastră din monarhie, și prin aceste și mari încercări grele a avut loc în acest timp atât Majestatea Sa Monarchul nostru cu înalta Casa domnitoare, cât și poporul din cele mai loiale și mai creștinești ale Imperăției.

Nici una însă din aceste grele încercări n'a dat lovitură atât de uriașă, de simțite inimii părintești și iubitoare a Majestății Sale, cât ales două, petrecute în acest timp: Pierderea în chip atât de

trist a fiului Său Rudolf, moștenitorul tronului, și moartea atât de tragică a augustei Imperătesse-Regine Elisabeta, bunatatea și iubirea intrupată pentru toate popoarele imperiului. O întâmplare zdrobitoare aceasta și fără pătechie în anele Curții domnitoare, care în cea mai adâncă jale a pus întreagă monarhia și toate popoarele dintr'însa.

Cu toate acestea, în momentele sărbătorii de azi, momente dragi și scumpe și atât de rari chiar și în viața capetelor încoronate, — Domnitor și popoare uită de dureri și împreună se bucură, împreună își înalță inimile și graiurile de mulțămire către Tronul ceresc, dela care toate ne vin tuturor.

Serbarile acestei zile își au splendoarea și farmecul lor în întreaga monarhie; mai mult înălțate însă și preamărite sunt ele în inimile popoarelor fidele și iubitoare, precum și prin mulțimea de instituțiuni culturale, așezăminte de binefacere și de caritate, care ființă au luat în timpul de glorioasă domnie a Majestății Sale, spre binele și fericirea milioanele de supuși.

Sunt mari și nenumărate bunătațile, cari în timp de peste jumătate veac de domnie a augustului nostru Domnitor s'au revărsat asupra popoarelor din această mare Imperăție.

Oricât de grele ar fi împrejurările, prin cari trecem, și oricât de ar fi piedecile ce mai ales nouă ni se pun și azi în calea progresului nostru cultural, fapt de neîntâlnită însemnătate istorică rămâne în viața poporului nostru, că epoca de domnie a Majestății Sale este și timpul de renaștere a celor trei milioane de Români din țările coroanei unghere. De numele glorios al actualului nostru Monarch sunt legate și eternizate rămân în istorie și sortile unui viitor mai bun pentru neamul nostru, care numai prin grația și în urma înaltei bunăvoințe a Majestății Sale a putut să iasă cu o oară mai curând din nenorocita stare, în care se afla, și în rind să fie pus și socotit cu celelalte națiuni ale patriei. Numai sub sceptrul Majestății Sale am început și noi a lua calea unei vieți noi, calea unui progres mai îmbucurător pe aproape toate terenele vieții publice și de dezvoltare a patriei noastre strămoșești.

Dee Dumnezeu, că grația și iubirea nemărginită a Preabunului Iubitor față de supușii săi — în cea mai deplină armonie cu loialitatea și cu dragostea neștermută a popoarelor sale, să ușureze greutatea durerilor și a suferințelor îndurate și să potenteze sfânta rugăciunilor ferbinți ale milioanele de supuși, cari zilnic le înalță către Tronul cel ceresc: pentru îndelunga viață fericită a Majestății Sale Imperatorului-Rege Francisc Iosif I și a Casei Sale domnitoare — spre bucuria, spre binele și spre fericirea tuturor popoarelor din Imperăția habsburgică!

Mișelii bulgărești.

București, 2/15 August.

Opinia publică a regatului român este adânc agitată, de la tâlhărescul omor al bravului patriot macedonean, mult regretatul profesor Ștefan Mihăileanu.

Toți Românii bineșimțitori au rămas isbiți de infamia, că șobolanii bulgărești, cari de atâta amar de vreme neliniștesc, prin comploturile și asasinatele lor, întreg Orientul european, au îndrăsnit chiar în inima regatului român, în Capitala țării, să-și ridice scelerata mână contra unui bun Român, și să-l omoare mișelește pentru *singura* lui vină, că a fost un fervent naționalist român, care își iubea neamul și lupta cu energie pentru interesele lui.

Infamia este cu atât mai mare, cu cât cazul lui Mihăileanu nu este o întâmplare izolată, ci face parte dintr'un lung sistem de crime politice, săvârșite de conspiratori bulgari, fie contra Românilor, fie pe pământul României, totdeauna însă în detrimentul intereselor românești, a prestigiului și a liniștei Statului român.

Sunt acum câteva luni, a fost asasinat, tot în București, un anumit Fitofski, sub cuvânt că ar fi fost spion turcesc contra conspiratorilor bulgari, care însă, precum se dovedește acum, n'a fost de loc spion, ci a fost condamnat la moarte și executat, numai pentru-că a refuzat a mai asculta de ordinele faimosului *Comitet-Macedonean*, ce pare a fi suprema putere națională bulgară, de care ascultă, fie de bună voie, fie din teroare, toată suflarea bulgărească, începând cu ministrul bulgar din Sofia. Nu mult după aceea s'a întâmplat la Braila un nou asasinat politic, ear' în Sofia, doi membri fruntași ai micii colonii române au fost, unul omorât și altul stilit în bătai, pentru-că ar fi refuzat să se supună la grele contribuții bănești în favorul aceluiași *Comitetul Macedonean*. Restul coloniei române din Capitala Bulgariei și-a putut asigura viața numai plătiind tot cât i-s'a cerut de acel *Comitet*, care în ultimul an li-a extorsat prin acest terorism, precum se constată acum prin acte oficiale, suma considerabilă de 30.000 lei! Și toate acestea, fără nici o genă, ziua în ameză mare, sub ochii guvernului bulgăresc, care tolerează, sau chiar spriginește toate infamiile, cu care *Comitetul-Macedonean* lovește în față dreptul ginților, interesele și dignitatea vecinilor săi.

A urmat acum asasinatul lui Ștefan Mihăileanu. Instrucția judecătorească, pornită în urma lui, a dat la iveală lucruri de necrezut, încât indignarea ce te cuprinde văzând atâta temeritate, atâta sălbăcie, atâta perversitate, din partea unui popor cu pretenția de-a face parte din societatea popoarelor europene, este covârșită de nimirea, că e cu puțință a se întâmpla în zilele noastre asemenea lucruri, și să dăinuască atâta vreme, fără de a-și lua merita pedeapsă!

S'a constatat adevărat, că asasinarea lui Mihăileanu, ca și celelalte premergetoare a fost ordonată și pusă în executare de același *Comitet-Macedonean*, al cărui president *Saravoff* el singur și personal a dat ordinul nenorocitului asasin Stoian Dimitroff, să omoare pe Mihăileanu. S'a mai constatat, că a doua zi după săvârșirea crimei, acest *Comitet* al criminalității erigeată în principiu național a sărbătorit printr'un *banchet* reușita asasinării tului! Inchipuiți-vă această culme a sălbăciei! S'a mai constatat, că *Comitetul-Macedonean* bulgăresc întreține nu numai numeroși emisari și agenți în București și în toate părțile României, dar' că a pus la cale o formală organizație revoluționară a numeroasei populații bulgărești fiotante și stabile, care-și câștigă pâinea pe pământul prea ospital al României. În toate orașele României există comitete și sub-comitete, care de-o parte string bani pentru propaganda revoluționară în Macedonia, de alta parte susțin agitația bulgărească din Dobrogea, și mai presus de toate au menirea de-a suprima prin asasinare pe toți Românii, cari ar cuteza a scrie sau a lucra contra intereselor bulgărești, așa cum le înțeleg acești scelerăți fiți ai întunerecului. De această conspirație, cărei a căzut victimă sermanul Mihăileanu, erau amenințați, precum se confirmă acum, numeroși oameni politici și fruntași ai vieții publice din România, ba — oroaia ororilor! — însăși scumpa viață a M. S. Regelui Carol!...

Aici au ajuns lucrurile cu grandomania sălbatică a Bulgarilor, cari au uitat că sunt un popor abia de de erl de alaltăeri eșit din întunerecul barbariei, și că nu prin crime își poate câștiga un popor dreptul de-a figura în concertul popoarelor europene; cari au uitat, că nu sunt capabili să-și guverneze țeara așa cum este astăzi, și cu toate acestea sunt obsedați de planuri de cuceriri în contul tuturor vecinilor; cari au uitat, că în România și-au făcut bruma de deșteptare națională și educație politică ce au, că în România își câștigă averile, în România își fac comerțul, și că sângele Dorobanților români li-a cucerit autonomia națională!

Dar față de asemenea element de disordine ar fi păcat, ar fi ridicol a vorbi de sentimente de grațitudine. Nici nu se gândește nimenea a cere grațitudine dela Bulgari, dar suntem datorți toți Românii de pretutidenea să ne gândim la apărarea intereselor românești, cari sunt grav amenințați de uneltirile perverse ale Bulgarilor!

De aceea ne bucurăm, că vedem actualul guvern al României hotărât a pași cu energie la mijloc și a cere guvernului bulgar să-și respecte datorințele și să nu mai tolereze, ca dignitatea și interesele Statului român să fie lovite și periclitare de propaganda revoluționară a Bulgarilor.

Știm, că guvernul român va avea greutate de învins, până va isbuti să câștige satisfacția cuvenită la Sofia. Căci doară este un secret public, că actualul ministru-president al Bulgariei

Radoslavov este în intime legături cu faimosul Comitet-Macedonean, dacă nu chiar membru al acestuia! Pe urmă, acest Comitet-Macedonean se zice că ar fi singurul nume al subcomitetului al altui comitet cu reședința la Odesa, și deci se bucură, sau pretinde cel puțin a se bucura, de puternice protecțiuni, cari explică întru câtva temeritatea sa...

Toate acestea însă nu trebuie să înspăimânte pe guvernul român. El trebuie să se simte tare prin aprobarea unanimă a tuturor cercurilor politice din țară, a neamului românesc întreg. El este tare prin faptul, că reprezintă dreptatea, interesele păcii și ale civilizațiunii europene contra barbariei și sălbătocii asiatice. În consecință va găsi și el în Europa civilizată măcar atâtea sprigin în demersurile sale, câtă protecție pretinde că are Comitetul-Macedonean bulgăresc. Prin urmare, tot Românul de bine așteaptă și speră, că guvernul din București nu va ceda, până când interesele legitime ale Românismului vor fi respectate la Sofia, și pământul României va fi curățit de conspiratori bulgari.

În privința uneltirilor bulgărești din țară, poziția guvernului român este cu mult mai ușoară, decât pe terenul diplomatic. Nu i se cere decât convenita energie și scuturarea colosalei indiferențe, cu care administrația publică s'a purtat până acum față cu potopul de străini, cari au inundat țara. E frumos lucru liberalismul, e un mare bine libertatea, dar nu trebuie să degeneze în indolență și în lipsă absolută de control față cu numeroșii venetici, cari mișună prin țară. De aceea luăm și noi cu plăcere act, că guvernul român prepară un regulament, care să facă posibil un eficace control al străinilor aflători în țară. Suntem siguri că și în această privință, ca și în demersurile sale la Sofia, guvernul va fi spriginit de toți patrioții, fără deosebire de partid. Și în fine se mai impune o datorință patriotică Parlamentului României. Instrucția asasinatului lui Mihăileanu a constatat, că într'însa este implicat un domn Stancovici, care este nu numai cumnat al agentului bulgăresc din București, ci în același timp cetățean român, care și-a dobândit indigenatul prin votul

Parlamentului. Asemenea s'a dovedit a fi implicat în conspirațiile bulgărești un alt „cetățean român de origine bulgară“, care până aci ocupa funcția de polițaiu într'un oraș dela Dunăre. Ei bine, când Constituția a dat Parlamentului dreptul de a impune și datorința să cerceteze conștiințios, ca să nu între elemente nevrednice sau de-a dreptul primejdioase în cetatea românismului.

Să sperăm, că în viitor Parlamentul român își va împlini cu mai multă scrupulositate această mare datorință.

A.

Adunarea generală a învățătorilor maghiare din toată țesra și-a deschis șirul ședințelor la 16 l. c. în Budapesta. Reprezentanții învățătorilor maghiare, în număr de aproape două mii, fără deosebire de confesiune religioasă s'au întrunit acolo, lucrând într'o exemplară unire.

Reprezentantul ministerului în discursul său adresat adunării, accentuând importanța rolului învățătorului, spune: „În lupta morală și materială a poporului trebuie să ne păstrăm pozițiunea. În aceasta, grea luptă numărită în direcție națională“.

Exemplul reuniunii maghiare ar fi vrednic de imitat din partea învățătorilor noastre.

Pun-ți stavilă!... este titlul primului articol din ziarul „Tribuna“ dela 13 August. Reflectând asupra cazului opririi prin forță brută de către oamenii stăpânirii a petrecerilor aranjate de tinerimea română la Baia-Mare și asupra opririi adunării despărțimintului „Asociațiunii“ din Sâmbăreț, acte de volnicie soviniștă care cu drept cuvânt au revoltat ori-ce suflet românesc, confratele sibian în reflexiunile sale deriază din linia de conduită a politicii noastre tradiționale.

Causei nu-i servește printr'aceasta, car-sieși își strică. E regretabil!

Din România.

În afacerea complotului bulgar.

Instrucția chestiei asasinatului lui Mihăileanu arde.

D. Al Marghiloman, ministru de externe, a trimis o notă guvernului imperial

otoman, atrăgând atenția Turciei, ca putere suzerană, asupra agitațiilor comitetului macedonean sau revoluționar din Sofia, în Macedonia și România.

Această notă a fost trimisă tuturor reprezentanților României în străinătate ca să o comunice guvernelor pe lângă cari sunt acreditați.

Descoperiri de noi centre de complot.

În orașul Galați s'a dat de urma a două comitete bulgăre.

Ambale comitete au filiale în 3 comune din județ dintre cari 2 sunt pe malul Prutului. De oare-ce comitetele de aici sunt în legătură cu cele din București, imediat ce parchetul din Capitală a luat măsură de urmărire, comitetele bulgare din localitate sub supraveghierea unui personaj înalt bulgar, sosit înadins pentru acest scop în Galați, au început să care în județ la niște Bulgari grădinari, oameni de al lor, toate registrele, procesele verbale de ședinți și toate actele compromițătoare. Sediul unde se pregătește conspirația nu este stabil, fie care ședință se face în alt loc de unde s'a făcut ședința precedentă.

Dela procesul pentru omorul lui Mihăileanu o mulțime de Bulgari, de frica unor eventuale arestări, și descoperiri, părăsesc țara trecând în Basarabia cu mare ușurință, dat fiind faptul că din partea României e slabă supravegherea ear din partea Rusilor care bunavoința. Se știe că Galațiul e locul de adăpostire al tuturor Bulgarilor periculoși și nomazi. Zărnice apar și dispar aici multe bulgărești cari de cari mai hidoase și mai suspecte.

* * *

Premiile dela Expoziție

Recompensele următoare au fost acordate exposanților români:

Clasa V. (Învățământul special agricol); Mare premiu: Ministerul agriculturii al României. Medalia de aur: Școala superioară de medicină veterinară din București.

Clasa II (Învățământul secundar) Donă medaliă de aur: Ministerul de instrucție publică pentru școlile de băieți și de fete.

Clasa III (Învățământul superior) Mari premii Academiei române și Ministerului instrucțiunii publice. Medalii de aur: Școala de Poduri și șosele din București și societatea română de geografie.

Grup I (Educațiune și învățământ) Clasa I (Învățământul primar) Mari premii: Ministerul de instrucție publică, Administrației domeniilor Coroanei și orașul București. Medalii de aur: Orașul București, orașul Iași și Casele școlilor.

Clasa VI (Învățământul special industrial și comercial) Medalia de aur: Ministerul Agriculturii.

ȘOAPTE

Logodna

Un schimb de priviri, aprinde iubirei, nu era el logodnă?

O strângere de mână, caldă rătoare ca și patima noastră, nu era logodnă?

Înlăia sărutare, acea întâia pe altarul zeilor iubirei, acel întâia floare tineretii noastre. — nu era o logodnă?

Și o seară întreagă de plâns și cu rimbet de lună și doine de primă o seară de vrajă, când frezmet vânt în patru părți ale lumii ducea rutărilor noastre... Nici asta nu era logodnă? nici asta?

Hârtie îți trebuia, hârtie cu ce peceți?...

Mai mult te încredea în scrierile, decât în scrisul ochilor mei! Sfârșitul credea că are pecetea, dar cui timet mele, în care era deosebit pe veci? Mai multă crezare dedea rămint între martori, decât celui bolta albastră a cerului:

„... Având nuntași
Brazi și pălinoși,
Preoți munții mari,
Paseri lăstară,
Păserele mi,
Ear stie făcî...“

Hârtie, hârtie îți trebuia... în asta ar fi fost tîrg, nu logodnă, untru care nu-ți trebuia nici inimă, nici suflet, nici frumusețe, nici Ești, și în tîrguri cu nu întru, nu prea sărac ca să mi-te cumpăr, cum vînd, sunt ah! prea... bogat.

— Una la zi. —

Cel cari își impun canonul de prosa și stihurile secesionistului de tie se întreabă: cum de în atîta găsești un singur grăunte?

Răspunsul se găsește chiar în les foileton din „autorizata“, unde scrie:

„Caracterul brusc al cuantității bit materialul mai bun de calitate“

Secesionistule! Nu e'ar pute să lași din „caracterul brusc“? Nu de dar autorizata ajutorul de? Nu de nict advocatul Pop de Harșan.

FOITA TRIBUNEI POPORULUI.*

„CONVINGERI ȘTIINȚIFICE“.

I.

Credem că nu e lipsit de interes să dăm aci un specimen din felul cercetărilor, pe baza cărora își face dl Weigand „convingerile științifice“, după aprecierea diul profesor E. Hodoș, din prefața „cânteceilor bănațene“, publicate în „Biblioteca Noastră“ Nr. 11—12.

După câteva texte, broșura „Der Banater Dialekt“ se termină cu un Glosar pe 20 de pagine, care ar pute fi cu mult mai bogat în cuvinte și expresiuni particulare graiului. Dar totodată ar pute fi mai sărac în greșeli de acelea, cari prezintă graiul bănațean într'o lumină contrară adeverului.

Zadarnic povestește autorul, că țărani români din Bănat vorbesc de „bakhendli“, „almokt“, „șnițal“, „laintok“, „foremet“, „nimbru“, „siratse“, „student“, „șă(=ja)“, „șlafiank“, „viklibuș“ și multe altele de soiul acesta. Nimic mai neadevurat.

*) Vorbele spaționate se folosesc, după cum spune dl autor la Glosar, pe o întindere mai mare sau în întreg Bănatul (... auf grösserem Gebiete oder im ganzen Banate in Gebrauch).

Vine la tîrg un țeran mai cu dare de mână, om care s'a învîrtit poate și între „domni“, și întră în birtul neamțului; admit că își va permite luxul unui „șnițal“, ori „bokhendli“, fie și „ainmekt“. O țerancă slujnică în orașele noastre va cunoaște să gătească bucatele acestea; va cunoaște să gătească „laintokul“, „șlafiankul“ și „foremetul“ stăpânei sale. O cătană, mai ales cătă vreme e în slujbă zice: obok, viklibuș, ba zice și; alb rîx, alb linx, presentir, șuște și toate vorbele ce i-le cere serviciul militar.

Admitem, că bună-oară vorba „viklibuș“ (servitor la oficer) e interesantă, ca să vezi cum schimonosește soldatul din Caransebeș vorba: wirklicher Bursche, care în alt loc de sigur se schimonosește alt cum, poate „virșlipuș“ ori și mai și.

Admițînd toate acestea, credem însă că și de aici și până la vorbele țeranului român „auf grösserem Gebiete oder im ganzen Banate in Gebrauch“, mai ie ceva.

Superficialitatea, cu care autorul notează vorbele, e evidentă în nenumărate cazuri. Imposibil să le însemnăm aici pe toate. Exemple:

buzană, e tradusă cu Stall, grajd;
bufăraș=Botschaft (? semnul autorului), solie;

dată=Gewohnheit, obicei;
dârlog=Watte, vată;
duruș=weisser Mantel, mantauă albă;

djardjau=Sicherer, dantelă;
feștele sc=ich befeuchte mich, mă umezesc;

fliosnesc=aufschmettern, a trânti;
gârbiș=Nacken, ceafă, cerbice;
ian=mach zu, încheie.

clacă=mîncare ce o capătă țeranul de la preoți în zi de sărbătoare pentru un lucru oare-care: „Essen, das den Bauern für geleistete Arbeit an Festtagen gegeben wird“. Bravo!

cloașă=Henne, găină;
clăbăș=weisse Fellmütze, (căciulă albă!);

căciulă=schwarze Fellmütze (clăbăș negru!);
clențaică=Frosch, broască (animal!);

cotărișă=Backkorb f. d. Sauerteig, coș de aluat;

cătărămaș=kleiner Riemen zum Zumachen des Leibriemens, curelă pentru a încheia cureaus;

cucimă=Decke aus Ziegenwolle, acoperământ de lână de capră;

chită=blumig, cu flori;
nat=Kind, copil;

obială=Gamaache, gambiară bieră;

peperik=Paprika, ardei;
postav=Umschlagkragen, Act Taschenklappe, guler, resfrântură, buzunar;

răzvor=Reihe, Gaug în vîrș, rînd, cale în vie;

râf=Feld, Flachland, câmp, mîșă;
mășfădesc=ich ürgere mășă, năcăjesc;

siratse=Rasiermesser, briciu;
sulvină=, sulfină?

șă=jașă;
vițaz (viteaz)=Riese, năcăjitor;

îndirept=unrecht, neadevurat;

Îndeosebi caracteristice pentru de-a culege vorbele sunt: buzunar, dârlog=vătă, clacă=mîncare, căciulă=curelă, obială=jambieră, postav=zăvenii, siratse=briciu etc. Una mentală de căt alta. Un dansul prin Turkestan, să iertați, cu greș talmăci vre-odată mai dibai decât talmăciit dl profesor de la Lipsca!

Apelul fraților din Bucovina.

Din partea „Societății pentru cultură și literatură română din Bucovina” apelăm spre publicare următorul apel:

Fraților Români!

Pedecă principală în dezvoltarea noastră națională culturală este regretabila împrejurare, că la noi Românii bucovineni socială este aproape de tot influențată de mediul social străin.

Această împrejurare este ultima și cea mai gravă cauză a unui fel de amorteală a națiunii noastre.

Este notoric faptul, că de greu este la noi să punem la cale ori ce înțelegere. Și pentru că noi între-olăit așa ne cutremurăm prea puțin sau de fel.

Rezultatul acestei stări este, că ori-cum se întreprinde național-culturală din partea noastră se manifestează greoi și suferim din cauza lipsei entuziasmului unitar.

Această scădere roade neconținut la viața noastră, în timp ce în România există încontestabil un pericol iminent pentru existența noastră națională.

Necesitate imperioasă este deci cenzurarea perfectă a vieții noastre sociale în jurul unui focar.

Acest focar național cultural va fi Casa Națională!

În Casa Națională se vor concentra societățile și instituțiile române din Bucovina și ori-cum întreprindere națională va avea aici câștigător sigur și corespunzător.

Casa Națională va fi terenul, pe care va înălța întreaga societate română.

Casa Națională va fi locul, unde se vor desfășura aranjările sociale, unde se vor ține conferințe științifice, literare, se vor da concerte și reprezentații teatrale, de unde vor porni toate întreprinderile național-culturale.

Rectele centralizării întregii noastre societăți vor fi cele mai salutare.

În Casa Națională se vor apropia, se vor întruni și cunoaște reciproc toate părtăcile sociale române. Din aceasta va urma o mai bună înțelegere și înțelegere în vederi, și în înțelegere, care o observăm la alte societăți și care formează o organizație puternică și unitară.

Recunoscând acest adevăr, „Societatea pentru cultura și literatură română din Bucovina” a hotărât unanim în adunările generale, ținute în 2 Iulie 1899 și 24 Iunie 1900, a ridica și de curând „Casa Națională”.

Fraților Români! Tuturor Vă este cunoscută situația grea, prin care are să străduim mult încercatul nostru popor.

Grăbiți-vă cu toții, mic și mare, și sacrificați-vă totul pe altarul națiunii.

Progresul cere sacrificii și scopul ridicați-vă merită să fie din respectul spiritului.

Alte popoare au recunoscut la timp nevoia necesitate de asemenea centre național-culturale și le-au și ridicat deja.

Fraților Români! Nicl noi să nu rămânem în urmă!

Toată suflarea românească să se facă mai aprig agitator pentru realizarea acestui proiect și izbânda trebuie să fie înaintea noastră!

Ofertele marinimoase să se adreseze la „Societății pentru cultura și literatură română din Bucovina”, d-lui Prof. Dr. Găina, în Cernăuți, Strada Iosif Iosif.

Comitetul „Societății pentru cultura și literatură română în Bucovina”.

Cernăuți, în Iunie 1900.

Președintele:
Dionisie cav. de Bejan,
consilier consistorial

Vicepreședintele:
Alex. bar. Hormuzachi,

Secretarul:
Lazar Nicol,
prof. gimn.

Membri:
Balan Grigorie, director la tabula țării;
Iancu, secr. la dir. căilor ferate;
Găina Vasile, prof. de univ.; Hostiuc
Constantin, Dr. Isopescu Emiliau, secretar
tribunal; Dr. Lupu Florea, consilier de trib.;
Atanasie, consil. de trib.; Popovici
Alexandru, prof. de univ.; Dr. Procopovici Eu-
stachiu, medic la spit. țării; Procopovici Ioan,
prof. staurorof; Sbierea Radu, prof.
Dr. Tarnavachi Teodor, prof. de univ.;
Teleaga Gavril, spiritual; Dr. Voiutachi
Iosif, prof. de univ.

Noutăți

Arad, 18 August 1900.

Din cauza sărbătorii de Luni a zilei Sfântului Stefan, impusă prin lege, ziarul nostru va pute să apară numai Marți la ameză.

Ziua Impăratului în Arad. Azi, din incidentul aniversării a 70-a a nașterii Majestății Sale Imperatorului-rege Francisc Iosif I., în biserica catedrală din loc s'a celebrat serviciu divin festiv prin Prea Cuvioșia Sa Parintele vicariu episcopesc Vasile Mangra, asistat de d-nul protosincel: Ioan Papp; asesor consistorial: Dionisie Popoviciu; secretar consist.: Iancu Ștefanuș, de parochul Gavriil Bodea și de diaconul Virgil Mihulin. După utrenie și liturgie s'a celebrat Te-De-um cu rugăciunea pentru Majestatea Sa. Intre alții au asistat din public la serviciu: membrii comitetului parochial, în frunte cu președintele: dl. Dr. Nicolau Onacu, apoi dl. Ioan Beleş, notar public re-gesc etc.

La manifestațiunea de aseară întreg orașul nostru era iluminat. O lume imensă era adunată în strada principală, și musica orașenească cu făclii și lămpioane a dat tonul serbării în fața casei orașului frumos iluminată. De acolo a pornit prin oraș, parcurgând străzile principale.

O mică necuviință credem că nu trebuie lăsată neobservată, și anume: În capul albului mergeau doi polițiști călări, îmbrăcați în costumele de rînd, cam murdare și cătuși de pușin de gală, cum s'ar cuveni la astfel de ocazii. Intre polițiști și musică înainta în țipete, sbierături și hărțuindu-se băieți de pe la meșteșugari, desculți și nespălați, cari dau mai mult un aspect comic decât solemn procesiunii. Se vede treaba că nu de geaba suntem în orașul celor 13 „martiri”!

† Dr. Ioan David. Din partea greu încercatei familii a atât de tragic sfârșitului tânăr Dr. Ioan David, primă următorul anunț funebru: Sfârșitul de durere vestim tuturor cunoșcătorilor și prietenilor, că fiul, fratele, cumanul și anchilul nostru Dr. Ioan David, avocat și secretar al institutului de credit și economii „Albina”, nu mai este între cei vii. Atotputernicul s'a îndurat să-l cheme în 1/14 August la odihna de vecl, luându-l din mijlocul nostru, încă tânăr în etate de abia 29 ani. Fie-ți mormântul limanul liniștit, pe care în viață zădarnic l'ai căutat. Rămășițele lui pămîntesci s'au așezat spre vecinică odihna în 3/16 August 1900, la 3 ore p. m., din casa mortuară a spităului civil, în cimiterul gr.-oriental din Sibiu (suburbul Ioseffin). Rugați-Vă pentru el! Candin David și soția, ca părinți; Dr. Alexandru Borzic, ca cuman; Sabina, Candin, Lucreția, Demian, ca frați; Vierica, ca nepotă.

Cursul de cântări bisericești și școlare în Orăștie s'a început Marți, în 14 August n. în școala gr. or. din Orăștie. Prezenți au fost: Dl protopop Vasiliu Domșa și învățătorii: Ioan Branga, Const. Baicu, Adam Basarab, Ioan Fleșeriu, Iosif Dumitru, George Dănilă, Nicolau Popoviciu, Ioan Pătrușescu, Ioan Răduțiu și George Blaga. Cursul l'a deschis dl protopop Domșa prin o vorbire foarte potrivită arătând rolul cel mare al cântărilor în viața noastră bisericească și școlară. Învățătorii prezenți au fost însă foarte puțin. Pentru împrejurările măștere ale învățătorilor, cursul s'a redus numai la 2 zile pe săptămână, și adică Mercuria și Sâmbăta, însă s'a discutat mult și s'a primit în principiu, ca Sâmbăta să se continue peste tot anul acel curs. Ca manual pentru cântările bisericești s'a primit cartea dlui profes. D. Cuntan, ear' pentru cele școlare diferite manuale ce le posed învățătorii.

Concertul copilei Adelina Germain Azi, Sâmbăta seara, mica și geniala copila Adelina Germain, pianistă și violinistă din București, va da un concert în Brașov în noua sală de concerte. Mica Adelina este

eleva eminentului și renumitului violonist Anton Kneisel, cunoscut și în străinătate, mai ales în Franța, unde în concertele sale a secerat mari succese prin virtuozitatea și jocul său călduros. Sub conducerea dlui Kneisel, fetița a făcut imense progrese, așa încât în mai multe concerte, ce le-a dat în România, a încântat toată lumea prin talentul său. „Frumoasă ca un ingeraș”, scrie „La Roumanie”, „ea se așează la pian și micile ei mâni sboară pe clape cu o agilitate fără păreche, cântând cu un sentiment deosebit”. Pretutindeni Adelina Germain a fost îmbrățișată de public cu un entuziasm. Deja cu 4 ani a luat parte la un concert în clubul militar dela Ismail, câștigând inimile tuturor.

Altă volnicie ungurească în Sătmăr. După Sanislău a urmat încurcând și Baia-mare, unde tinerimea română de-acolo, sub patronajul dlui Pop de Bășcăi, avea să aranjeze Dimineața trecut un concert împreună cu joc Autoritățile ungurești însă au oprit și această întrunire și producțiune culturală-socială românească. Șefșbașii guvernului au motivat noua volnicie așa că „Invențurile s'au tipărit numai românește și că numele orașului nu s'a pus în ungurește, ceea-ce ar fi produs iritație în populațiunea maghiară a orașului”.

În contra opreliștelor s'a dat recurs telegrafic la ministrul de interne, dar' răspuns n'a sosit. Văzând aceasta, Românii au improvisat concert și petrecere în comuna vecină Hidașga, unde s'a adunat mulțime de lume românească. Producțiunea și petrecerea din acest sătmăr, a avut o reușită admirabilă și autoritățile volnice au rămas păcălite cu tot scopul lor mârșav. Indignațiunea poporului nostru sătmărean însă e enormă în urma volnicilor mai noue ale slugilor guvernului.

Ce zice dl Széll cu „legea, dreptul și dreptatea?”

Trăsnet în biserică. Ni-se scrie, că în 2/15 August la 6 ore seara a trăsnet în biserică din Moșnița (lângă Timișoara). Fulgerul a străbătut printre turn și partea proprie a bisericei, adrobind scaune, ferestri etc. și făcând pagubă mai ales în corul bisericei. Peste tot, paguba se urcă la 1000 coroane.

Rătăcit Cetim în numărul de azi al lui „Arad és Vidéke”: „Jagucca Péter, sodal de negustor în Arad, cu îngăduința ministrului de interne, și a maghiarizat numele în Erdős”. — Presupunând, că din părinți români și-a primit viața, — îl închinăm aluia și de ris neamului să fie!

Convocări. P. T. domni membri ai „Asociațiunii pentru literatură română și cultura poporului român”, despărțământul Orăvița, precum și toți binevoitorii și sprijinitorii culturii poporului român, sunt invitați la adunarea cercului ce se va ține Duminecă în 2 Septembrie a. c. st. n. în Sasca-montană.

Domnii subscriitorii de acți la înființândă cassă de credit și economii „Chiorana”, societate pe acți, se invită prin aceasta — în sensul § ului 154 din legea comercială — la adunarea generală constituantă, ce se va ține la 30 August st. n. a. c. la 10 ore a. m. în școala confesională din Somcuta-Mare. Obiectele: 1. Deschiderea și constituirea adunării; 2. Deciziune asupra constituiri societății; 3. Statuirea și asigurarea capitalului social prin subscrieri și plătit; 4. Stabilirea statutelor societății; 5. Alegerea consiliului de direcțiune și a comitetului de supraveghiere; 6. Deciziune asupra responsabilității fondatorilor stabilită în § 152 din legea comercială. Conform §-ului 155 din legea comercială fie-care acție dă un vot, niel un acționar însă nu poate exercita mai mult de zece voturi. Participarea la adunare se poate face sau în persoană, sau prin pleni-potențiat. Prea stimăți! domni, cari au primit prospecte și nu le-au înapoiat, sunt rugați a le retrimite la institutul de credit și economii „Silvania”, înainte de terminul mai sus amintit. Somcuta-Mare, la 10 August 1900 Fundatorii.

Teatru și petrecere în Halmagiu. Inteligența română din Halmagiu și giur invita la producțiunea teatrală împreună cu petrecere și dans, ce se va arangea Marți, la 28 August n. 1900. În sala „Hotelului central” de-acolo. Începutul la 7 ore seara. Prețul de intrare: locul I. 2 cor.; locul II 1 cor. 60 bani; partere I cor.; pentru copii 40 bani. Venitul e destinat pe seama bisericei rom. gr. or. din Hal-

magiu. Oferte marinimoase se primesc cu mulțămînt. Piese ce se vor reprezenta sunt: „Cinel-Cinel” și „Peatra din casă”, comedii cu cântece, în câte-un act, de V. Alexandri.

Țarul la Paris. Fot parisiene vestesc, că Țarul și Țarevna în 15 sau 17 Septembrie a. c., sau chiar mai curînd, vor merge la Paris, unde vor petrece ciuct sile ca oaspeți ai Francei.

Burii earșii în jale. Ziarul „Daily Mail” din Londra cu data 16. l. c. i-se raportează din Lourenco-Marquez: Consulul transvaalic de aici are știre, că Steyn, presidentul statului Oranje, care tocmai plecase să viziteze pe presidentul Krüger al Transvaalului, — a murit subit pe drum. După o știre din Paris, presidentul Steyn n'ar fi murit de moarte naturală, ci ar fi fost înveninat. — Bieșii Burii!

Conservatorul din Arad își deschide la 4 Septembrie anul școlar al 68-lea, cu următoarele cursuri: pian, vioară, violoncel, violă, țimbal, clarinet, flaut, canto, ca obiecte principale; teorie musicală, musică de cameră, și corul, ca obiecte secundare. Taxa de înscriere 10 coroane, didactru pentru anul întreg 50 coroane. Oamenii în vîrstă pot fi instruiți seara între orele 7—9. Înscrieri se primesc de-acum la Iosif Krișpin, directorul Conservatorului.

Felurimî.

Cea mai mare carte dintre toate câte au apărut până în ziua de astăzi în întreaga lume, este opul „Istoria războiului civil american”, care zilele acestea a esit în tipografia statului din Washington. Acest op se estinde pe 128 volume uriașe și fiecare are o mie de pagini. La aceasta mai aparține și o hartă, care separat conține 85 tomuri. Dacă socotim mărimea cărții după volume, atunci aceasta nu e cea mai mare, deoarece în muzeul din Londra se află o enciclopedie chineză, care se estinde pe 2000 volume. Dar în ce privește estensiunea cuprinsului, opul apărut la Washington are înfăitarea, deoare ce enciclopedia chineză este tipărită cu litere de tot mar, astfel, că dacă ar fi tipărită ca „Istoria războiului civil american”, nu s'ar extinde niel pe atâtea volume, cât acesta din urmă. La acest op se lucră deja de 26 de ani. Desigur vor fi foarte puțin, cari vor cumpăra acest op, deoarece ce pe lângă preț mai e și foarte greu: cîntărește șapte miji. Această carte s'a tipărit în 11,000 exemplare, dintre cari 20:00 exemplare se împart gratis oficerilor, ear 8000 se dau diferitelor archive, societăților istorice, senatorilor și deputaților, ear în vânzare se pune numai restul.

ULTIME ȘTIIRI.

Războiul din China.

BERLIN, 17 August. În chip oficios se anunță, că trupele puterilor străine inadever au sosit la Peking, dar' că reprezentanții diplomațici de acolo ar fi deja în siguranță, nu se spune.

Agenția „Wolf” însă raportează din parte chineză, că: trupele aliate au intrat deja în Peking și că reprezentanții străini sunt salvați. Împărăteasa văduvă a dispărut din Peking; ear' despre ubicațiunea împăratului nu se știe nielic.

BERLIN, 17 August. Noul comandant-suprem pentru oștirea internațională în China, generalul german Waldersee, care în curînd pleacă în China pentru a lua în primire comanda supremă, prevede un războiu crâncen și foarte obositor ca Chinezii uriașului imperiu.

Editor: Aurel Popovici Barcianu.
Red. respuns: Ioan Russu Șirianu.

2097.

1900. tük.

Arverési hirdetményi kivonat.

A m.-radnai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy C. utútu Mozes végrehajtónak Cserean Traján, soborsini végrehajtást szenvedő elleni 400 korona tők. követelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a m.-radnai kir. járásbíróság területén lévő Soborsin községben fekvő, a soborsini 99 sz. tükvben A. I. 6. sorsz. 132 hrsz. beltelkes házra, azonban az Olár Isztimie és neje szül. Algye Anna javára C. 1—2. alatt bekebelezett eltartási szolgálmi jog nem érintésével az árverést 968 koronában ezennel megállapított kikiáltási árban az árverést elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1900. évi szeptember hó 4-ik napján délelőtti 10 órakor Soborsin község-házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási ár. n alól is eladatni fog.

Arverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át vagyis 96 kor. 80 fillért készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átsegáltatni.

Kelt M.-Radnán, 1900. évi június hó 11. napján.

A m.-radnai kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság.

Dr. Embei, kir. aljársbíró.

481 1—1

Institut de cură,

deschis de dimineața dela 6 ore până la 7 ore seara
(abstrăgând orele dela 9—11 in. am.)

La dispoziția publicului stau următoarele mijloce de lecuire:

Scaldă în lumina electrică:

1. Reumă, podagră, aprindere de nervi (ischias), dureri la coaste și la față, nevralgia, aprinderi de pelița peptului și a foalelui, otrăvire cu metal (argiut viu, zinc, argint, plumb).

2. Morburi de sânge (cu ajutorul curei de mercuriu și iod), îngrășarea peste măsură, grăsimea de inimă, aprindere de pelița rinichilor, boală de zahăr (diabet).

3. Anemia, nevrastenia (slăbirea nervilor), nervositatea.

4. Morburi de piele învechite, scrofule, luparea etc.

După felul boalei, scaldă aceasta poate fi urmată de lecuire cu apă rece, de masagi sau împachetare. —

Intrebuințarea odată costă: 1 fl. 25 cr.; 15 bilete: 15 fl.

Camere pentru inhalafie, după metodu dela Gleichenberg Ems, pentru aprinderi acute și învechite de gâtje, de plumăni, cum și pentru dilatare de plumăni și astma. —

Intrebuințarea odată costă: 75 cr.; 15 bilete: 9 fl.

Cura cu apă-rece. Intrebuințarea odată: 60 cr.; 15 bilete 7 fl.

Gimnastica svedeză pentru întărirea reconvașenților cu musculatura slăbită, pentru întărirea baieților și a oamnilor desvoltați, cari sufer de morburi de inimă și de strimțarea coșului peptului.

Taxa lunară dela 10 fl. în sus, după cum e felul casului de boală.

Fie-care bolnav se bucură de căutarea ce 'i-o prescrie medicul său propriu, sau după sfatul ce însumi 'i-l dau. Ori-ce îndeplinire a curei se întreprinde sub veghierea mea personală

Dr. A. HECHT, 450 23—23

Arad, strada Templom, palatul Minorităților. Telefon: Nr. 270.

Cel mai mare magazin de confecțiuni

STERN M. A.

mantale; gulere (pelerine), mantlete și tot soiul de îmbrăcăminte pentru
dame

Arad, piața Andrassy.

478 2—

Deposit mare

de îmbrăcăminte pentru bărbați și copii

NEUMANN M.

in Arad

colțul vis-à-vis de „CRUCEA ALBĂ“

477 2—

Prețuri fixe.

Comande după măsură se execută solid și prompt.

Instrumente musicale

cu prețul de fabrică și în condiții avantajoase se găsește
în depositul lui

IOSIF KRISPIN

(Fondat la 1850.) Arad, strada Deak Ferencz 28.

Adică: plauze lungi și scurte, Mignon, Pianino, Harmonin, vioară, violoncel, contra-bas, flaut, clarinet, coarde și arcușuri. Piane din următoarele fabrici: Bösendorf, Ehrbar, Schweighofer, Productiv-Genossenschaft, Hoffmann, Dörr, Stelzhammer, Stingl, Proksch, Pokorny, Koch și Korselt, Thek, Petrof, Partart, Beregszászy, Sponnagel, Magrini, Lindholm, Werbel, Kern „Lira“.

Taxa pentru împrumutări, pe lună 8—20 coroane.

480 1 12